

1. december 2008

Resumé: ***NATIONALREGNSKAB: DANSK ØKONOMI UNDER STÆRKT PRES***
 De foreløbige nationalregnskabstal for 3. kvartal 2008 bekræfter, at dansk økonomi er under et stærkt pres. Det gælder især den private sektor, hvor væksten var negativ og beskæftigelsen faldt. Vi havde efter strejken i den offentlige sektor i 2. kvartal 2008 forventet en positiv vækst i de overordnede BNP-tal. Men det offentlige forbrug viste hverken normalisering eller indhentning trods stærkt stigende offentlig beskæftigelse. Tallene på det offentlige område bør tolkes forsigtigt.

De foreløbige nationalregnskabstal for 3. kvartal 2008 viste en negativ vækst i dansk økonomi på ½ pct. sammenholdt med 2. kvartal 2008. Vi havde ventet en positiv BNP-vækst som følge af ophøret af strejken i den offentlige sektor i 2. kvartal 2008. Efter strejken var der ventet en normalisering af aktivitetsniveauet og en begyndende indhentning af det tabte, hvorfor væksten burde være stærkt positiv. Men tilsyneladende har ingen af effekterne været i spil, så det offentlige forbrug lå uændret det seneste kvartal. Tallene på det offentlige område bør tolkes forsigtigt, jf. nedenfor.

Tallene på det offentlige område ændrer dog ikke på, at den private sektor er under et stærkt pres. Tabel 1 viser væksten fordelt på hovederhverv og sektorer. Bortset fra landbrug mv., hvor der har været markant fremgang, er væksten enten svag eller negativ i den private sektor. Værst ser det ud for bygge- og anlægssektoren, hvor egenproduktionen (BVT) tilsyneladende er faldet mere end 10 pct. fra 1.-3. kv. 2007 til 1.-3. kv. 2008.

Tabel 1. Væksten opdelt på erhverv og sektorer (sæsonkorrigeret)

Vækst i procent	2. kv. 08- 3. kv. 08	1.-3. kv. 07- 1.-3. kv. 08
I alt	-0,4	-0,5
Landbrug mv.	3,6	32,1
Industri, råstof og energi	-2,8	-1,1
Bygge- og anlæg	-1,4	-10,6
Handel mv., transport og kommunikation	-1,6	0,6
Finansiering, forretningsservice mv.	1,4	-0,3
Offentlige og personlige tjenester	0,6	0,0
Offentlig forvaltning og service (memopost)	-0,4	0,0
Privat sektor (markedsræssig)	-0,4	-0,6

Kilde: ÆRådet pba. Danmarks Statistik.

Pres på privatforbrug, investeringer og eksport

Der er altså ingen tvivl om, at der er et stærkt negativt pres på dansk økonomi. Det ses også i tallene for det private forbrug, investeringerne og eksporten. Dette pres bliver ikke mindre de kommende kvartaler, hvor finanskrisen for alvor må ventes at sættes sig i den økonomiske aktivitet.

Med mindre nationalregnskabstallene revideres – herunder ikke mindst især på det offentlige område – eller hvis vi får en eksplosiv stigning i det offentlige forbrug i 4. kvartal 2008 - får vi negativ vækst i dansk økonomi allerede i indeværende år. På det nuværende statistikgrundlag skal BNP vokse med hele 2½ pct. fra 3. til 4. kvartal 2008 (sæsonkorrigeret) for, at vi blot får nulvækst for hele 2008.

Tabel 2 giver en oversigt over de nye tal og der sammenholdes med AErådets oktoberprognose.

Tabel 2. Nationalregnskabstal nye tal og foreløbige tal (sæsonkorrigeret)

	2.kvt. 2008 -3.kvt. 2008	1.-3. kvt. 2007 – 1.-3. kvt. 2008	AE 2007– 2008
Pct.vis realvækst (kæde):			
Privat forbrug.....	-0,6	1,6	1,0
Offentligt forbrug.....	0,0	0,3	1,4
Boliginvesteringer.....	-0,7	-4,3	-3,0
Maskininvesteringer, software mv..	6,7	1,4	4,5
Bygninger og anlæg ex. bolig.....	-0,8	-2,8	-3,5
Lagerinv. (inkl. diskrepans) ¹⁾	0,3 (0,0)	-0,1 (0,0)	0,0 (0,0)
Eksport.....	-1,1	3,8	3,6
- varer	-2,4	1,1	3,0
Import	0,3	5,9	4,8
- varer	-0,3	4,1	4,4
BNP	-0,5	-0,5	0,4
1000 personer:			
Ændret beskæftigelse.....	16	19	33 ²⁾
Heraf privat	-9	25	32

Anm.: De første søjler er baseret på sæsonkorrigerede tal.

1) Bidrag til BNP-væksten.

2) Korrigeret for strejken i den offentlige sektor.

Kilde: Danmarks Statistik og AErådet.

Det private forbrug faldt en smule kraftigere end ventet. Selvom det private forbrug ligger 1,6 pct. højere de tre første kvartaler af 2008 sammenholdt med samme periode sidste år, så skal der en positiv vækst til fra 3. til 4.

kvartal 2008, før vi rammer vores skøn for hele 2008¹. Vi har i dag også fået tal for detailomsætningen fra oktober 2008. De viser et fald ind i 4. kvartal 2008 og kombineret med et fortsat faldende bilsalg peger pilen nedad for det private forbrug i 4. kvartal 2008.

Boliginvesteringerne faldt også og samtidig er niveauet blevet revideret ned i 1. halvår 2008. Sammenholdt med vores prognose ligger boliginvesteringerne derfor lidt dårligere end ventet. De øvrige bygge- og anlægsinvesteringer ligger nogenlunde som ventet.

Der var fra 2. til 3. kvartal 2008 en stærk vækst i investeringerne i maskiner, software mv. Det forekommer umiddelbart overraskende, men skal ses i lyset af en markant nedjustering i 1. halvår 2008. De tidligere tal viste en vækst i maskininvesteringerne mv. på 4,7 pct. fra 1. halvår 2007 til 1. halvår 2008. De nye tal viser et *fald* på 1½ pct. i samme periode. Så sammenholdt med vores prognose peger de nye tal på lavere vækst i investeringerne på dette område.

Udenrigshandlen bidrog negativt til væksten i 3. kvartal 2008, idet eksporten faldt, mens importen steg en smule. Der var fald i både importen og eksporten af varer. Sammenholdes vækstraterne for de første tre kvartaler af 2008 med samme periode 2007 ligger importen noget højere end det skønnede, mens eksporten ligger på linje med det skønnede. De nye tal tyder dermed på, at vækstbidraget fra udenrigshandlen bliver mere negativt end skønnet i vores prognose.

Faldende privat beskæftigelse

Den samlede beskæftigelse steg 16.000 personer fra 2. til 3. kvartal 2008 (sæsonkorrigeret). Udviklingen skal imidlertid ses i sammenhæng med strejken i den offentlige sektor. Den offentlige beskæftigelse steg med 24.500 personer fra 2. til 3. kvartal 2008 efter at være faldet med 23.500 personer i 2. kvartal 2008. Det er bemærkelsesværdigt, at disse enorme bevægelser ikke i større grad afspejles i udviklingen i det offentlige forbrug, jf. nedenfor.

Ser man bort fra den offentlige sektor, viser tallene et fald i den private beskæftigelse (markedsfølsom økonomi) på knap 9.000 personer fra 2. til 3. kvartal 2008. Det bekræfter det billede, vi har af, at vendingen på arbejdsmarkedet er i fuld gang.

¹ Årsagen er at det private forbrug steg stærkt i 4. kvartal 2007.

Sammenholdes 1.-3. kvartal 2008 med samme periode sidste år, ligger den private beskæftigelse 25.000 personer højere. De nye tal peger umiddelbart på en lavere vækst i den private beskæftigelse end ventet i prognosen. Udviklingen skal dog ses i lyset af at beskæftigelsesvæksten i 2007 er blevet opjusteret med næste 34.000 personer for den private sektor. Nationalregnskabet viser nu en beskæftigelsesstigning sidste år på knap 79.000 personer – den største stigning, der nogensinde er registreret. Dertil kommer så at de beskæftigede i den private sektor sidste år i gennemsnit lagde flere arbejdstimer i de danske virksomheder end året før.

Alt i alt er denne arbejdsmarkedsudvikling svær at forene med det billede, som mange økonomer har forsøgt at tegne – nemlig at det var arbejdsmarkedet, der var hovedårsagen til vækstnedgearingen i dansk økonomi efter 2006. Tabel 3 viser beskæftigelsesudviklingen på hovederhverv.

Tabel 3. Udvikling i beskæftigelsen fordelt på erhverv (sæsonkorrigeret)

Ændring, 1.000 personer	2. kv. 07- 3. kv. 08	1.-3. kv. 07- 1.-3. kv. 08
I alt	16	19
Landbrug mv.	-1	0
Industri, råstof og energi	-1	7
Bygge og anlæg	-2	-1
Handel mv., transport og kommunikation	1	10
Finansiering, forretningsservice mv.	-1	5
Offentlige og personlige tjenester	20	-3
Offentlig forvaltning og service (memopost)	24	-6
Privat sektor (markedsrettet)	-9	25

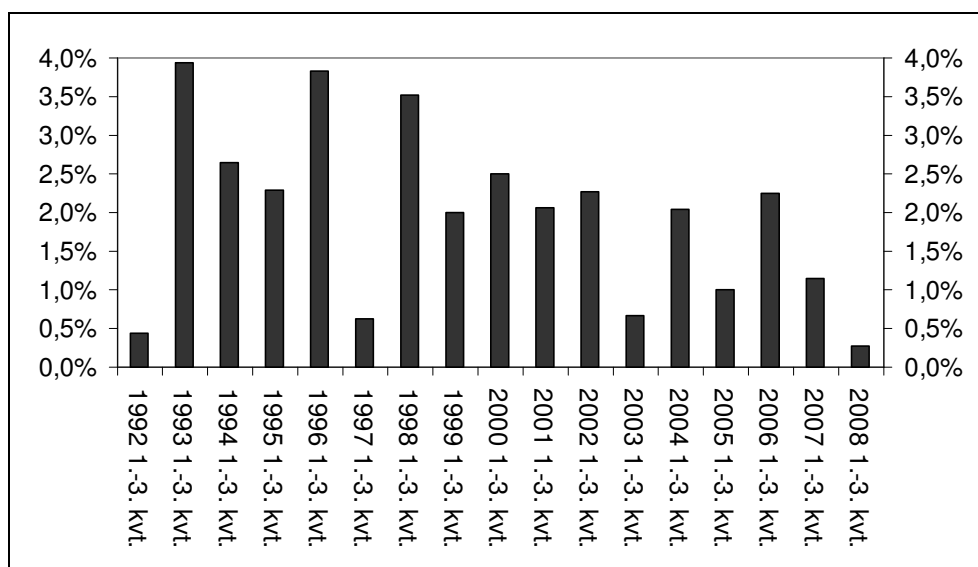
Anm.: Beskæftigelsesopgørelsen er eksklusive personer på orlov. Afrunding gør, at summen ikke nødvendigvis passer med totalen.

Kilde: AErådet pba. Danmarks Statistik.

Historisk lav offentlig forbrugsvækst

Væksten i det offentlige forbrug i årets tre første kvartaler har ligget historisk lavt. Det fremgår af figur 1, som viser, at væksten fra gennemsnit af 1.-3. kvartal 2007 til 1.-3. kvartal 2008 er på ca. ¼ pct.

Figur 1. Offentlig forbrugsvækst (gennemsnitlig årlig vækst på 1.-3. kvartal vækstrater)

Forårets strejke betød lav vækst i 2. kvartal. Der var derfor forventet en indhentning i 3. kvartal. De nye nationalregnskabstal viser, at der ikke har været nogen indhentning. Det kan delvist skyldes, at folk har udskudt ferien, da man ikke har måttet holde ferie under konflikten.

Den offentlige beskæftigelse faldt med knap 24.000 personer under strejken og er i 3. kvartal steget med godt 24.000 personer. Det er det billede, som man burde forvente. Der synes altså ikke at være nogen sammenhæng mellem beskæftigelsesudviklingen og forbrugsvæksten i det offentlige, som man burde forvente, da størstedelen af det offentlige forbrug går til aflønning af offentligt ansatte. Den offentlige forbrugsvækst ligger med de nye tal historisk lavt.

Tabel 4. Igen sammenhæng mellem offentligt forbrug og offentlig beskæftigelse

	1. kv.	2. kv.	3. kv.
Offentlig forbrugsvækst, pct.	-0,8	0,1	0,0
Offentlig beskæftigelsesvækst ekskl. orlov, 1.000 personer	1,5	-23,6	24,4

Anm.: 2000-priser kædede værdier, sæsonkorrigeret.

Kilde: AErådet pba. Nationalregnskabet

I tabel 5 er vist nogle regneeksempler på, hvad forskellige 4. kvartalsvækstrater betyder for årsvækstraten for det offentlige forbrug.

Tabel 5. Offentlig forbrugsvækst ved forskellige antagelser for 4. kvartal

	1. kvrt.	2. kvrt.	3. kvrt.	Regne- eksempler 4. kvrt.	Års- vækst 2008
	----- Procent -----				
1) Nationalregnskab	-0,8	0,1	0,0		
2) Krav for at nå FM augustskøn på 1,6%				6,5	1,6
3) Højest historiske kvartalsvækst				3,0	0,8
4) Gnst. kvartalsvækst 2002-2008				0,3	0,1
5) Nul-kvartalsvækst giver nul i årsvækst				0,0	0,0

Anm.: 2000-priser kædede værdier, sæsonkorrigeret.

Kilde: AErådet pba. Nationalregnskabet

For at nå Finansministeriets skøn for årsvæksten på 1,6 procent i 2008 kræves på det nuværende statistikgrundlag en vækst på 6,5 procent fra 3. til 4. kvartal (sæsonkorrigeret). Til sammenligning har den historisk højeste kvartalsvækst i det offentlige forbrug været på 3 procent, så der kræves således mere end en fordobling af den tidligere rekord for, at Finansministeriets skøn holder. Alternativt skal der ske betydelige revisioner af de nuværende nationalregnskabstal.

Hvis væksten i 4. kvartal svarer til den gennemsnitlige kvartalsvækst under VK-regeringen på 0,3 procent, vil det offentlige forbrug ende med blot at stige med 0,1 procent i 2008. Det er således ca. 1½ procent mindre, end Finansministeriets skøn og den laveste vækst i 17 år.

En offentlig forbrugsvækst på 0,1 procent i stedet for 1,6 procent vil isoleret set betyde en finanspolitisk besparelse på 6,6 mia. kr. Det vil betyde, at den nuværende finanseffekt på 0,3 pct.point under Finansministeriets forudsætning for det offentlige forbrug vil blive reduceret til i omegnen -0,1 – 0 pct.point.